

**Національна
академія
управління**

**Міжнародна
академія
інформатики**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАТИКИ В УПРАВЛІННІ, ЕКОНОМІЦІ, ОСВІТІ, ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

[Збірник тез XXI міжнародного наукового семінару
м. Київ – оз. Світязь, 4-8 липня 2022 року]

Київ - 2022

UDC 004:338.24:37

C-96

Наукове видання рекомендоване вченою радою Національної академії управління (Протокол № 5 від 28.07.2022 р.)

C 96 «Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи» : [матеріали XXI міжнародного наукового семінару] / за наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка, д.е.н., доц. Костинець Ю.В. – К.: Національна академія управління, 2022. – 88 с.

ISBN 978-617-7386-41-3

В матеріалах XXI міжнародного наукового семінару викладено тези учасників семінару по таких наукових напрямках: інформаційні технології, системи управління та методи прийняття рішень в економіці та управлінні; інформаційна підтримка соціально-економічних процесів в національному господарстві, регіонах та на підприємствах; інформаційне забезпечення сталого розвитку та безпеки в соціальній сфері, АПК, екології та освіті.

Розраховано на науковців, викладачів, державних службовців, аспірантів, докторантів, студентів економічних спеціальностей, фахівців національного господарства.

УДК 004:338.24:37

ББК 32.97.65.Я73

C-96

© Колектив авторів, 2022

© Національна академія управління, Міжнародна академія інформатики, 2022

ISBN 978-617-7386-41-3

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Диха Марія Василівна,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства і підприємництва, Хмельницький національний університет, Україна

Диха Валерій Валерійович

магістр, Хмельницький національний університет, Україна

Енергетика – архіважлива галузь економіки будь-якої країни. Від стабільного функціонування об'єктів енергетики залежить щоденне безперебійне функціонування усіх сфер економіки та забезпечення належних умов життєдіяльності людей.

На сьогодні, на жаль, інфраструктура енергетичної сфери в Україні зазнає цілеспрямованих руйнувань. Війна росії в Україні обумовлює проблеми, які вимагають надзвичайних зусиль відповідних служб для відновлення пошкоджень та функціонування енергетичної галузі. Забезпечення можливостей безперебійного функціонування галузі також ускладнюється через зниження платіжної спроможності населення України, зростання заборгованості споживачів за спожиту енергію. До того ж, на тимчасово окупованих територіях України захоплені об'єкти енергетики утримуються окупаційними російськими військами, останні навіть виставляють рахунки новостворених підприємств у рублях населенню для розрахунків за спожиту енергію.

Росія, намагаючись підпорядкувати собі Україну як державу, маніпулювала інформацією (продовжує це робити) щодо нематеріальних активів, перекручуючи / надаючи недостовірні історичні факти, привласнюючи культурне надбання тощо, а також – матеріальними активами, зокрема, енергетичними ресурсами. Росія є ненадійним постачальником паливно-енергетичних ресурсів (зокрема, штучне створення перебоїв з поставками, скорочення поставок призводило до значного підвищення цін на газ; різка зміна тиску у газорозподільних системах могла спричинити аварійні ситуації тощо). На сьогодні росія створює загрози ядерної катастрофи. Обстріли Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС – найбільша у Європі, та третя у світі) є серйозним ризиком для безпечного її функціонування. З 4 березня 2022 р. ЗАЕС, захоплена російськими військовими, працює з ризиком порушення норм радіаційної та пожежної безпеки.

У публікації [1] акцентовано увагу на важливості забезпечення енергетичної безпеки України, відзначено, що з початком російської гібридної агресії проти України це питання набуло загрозливого характеру; стратегічні превентивні кроки, рішення щодо унеможливлення будівництва «Північного потоку-2» було упущено.

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАТИКИ В УПРАВЛІННІ, ЕКОНОМІЦІ, ОСВІТІ,
ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Нажаль, лише повномасштабне вторгнення росії в Україну продемонструвало для багатьох країн багатоаспектність загроз з боку росії (у т. ч. енергетичних); спонукало уряди країн до радикальних рішень щодо зменшення залежності або й повної відмови від російських енергоресурсів, диверсифікації джерел постачання, а також прискореного переходу на безвуглецеві технології; на сьогодні уже стоїть питання про демонтаж Північного потоку-2.

Комплекс заходів, направлених на вступ України до Європейського Союзу є орієнтиром для планування відбудови і подальшого розвитку енергетики в Україні. Синхронізація роботи української та європейської енергетичних систем надає ряд переваг учасникам ринку електричної енергії, однак ставить перед ними нові виклики. Функціонування енергетичної сфери в Україні має відповідати нормам та стандартам ЄС, тобто мають повноцінно функціонувати конкурентні ринки природного газу й електроенергії з прозорим ціноутворенням та належним захистом споживачів. Прозорі ринкові відносини на конкурентних засадах створюють додаткові стимули для розвитку відновлювальних джерел енергії та наблизять Україну до цілей вуглецевої нейтральності.

Важливим є ефективний енергоменеджмент, що аргументовано у публікації [2], а також відзначено хороші передумови в Україні для розвитку відновлювальної енергетики, передусім біоенергетики. Необхідно повною мірою реалізовувати потенціал країни (відходи сільського господарства, деревини, енергетичні культури) як джерел енергії, який поки використовується на низькому рівні.

Міжнародне енергетичне агентство прогнозувало зростання частки відновлювальних джерел енергії на ринку енергоресурсів (до 320 ГВт нових потужностей у 2022 р.). Війна росії в Україні додала причин для прискореного зеленого переходу з метою зменшення залежності від російського імпорту енергоносіїв. Уряди більшості країн розуміють зростаючу роль ВДЕ у забезпеченні енергетичної безпеки. Інвестиції у розвиток ВДЕ зараз є пріоритетним вектором інвестування для багатьох країн (особливо в ЄС). ЄС на сьогодні є світовим лідером у офшорній вітровій енергії з потужностями морської вітрової енергії 16 ГВт. Орієнтирами розвитку вітрової енергії ЄС є досягнення 60 ГВт до 2030 р. і 300 ГВт до 2050 р. Розвиток офшорної вітроенергетики США передбачає збільшення її обсягів до 30 ГВт до 2030 р. Великобританія спрямовує зусилля на розвиток атомної, офшорної вітрової та водневої енергетики. До 2030 р. заплановано наростити обсяги офшорної вітроенергетики до 50 ГВт. Стимулюючи розвиток відновлювальних джерел енергії, Польща збільшила бюджет фінансування геотермальних технологій до 480 млн злотих [3].

Варто зазначити, що розвиток відновлювальних джерел енергії обумовлює запити для виробників відповідного обладнання, зокрема, сонячних панелей.

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАТИКИ В УПРАВЛІННІ, ЕКОНОМІЦІ, ОСВІТІ,
ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Тому, компаніям необхідно розвивати / нарощувати свої можливості для задоволення відповідного попиту.

Проте, варто враховувати, що на розвиток ВДЕ впливають різні чинники (рівень політичної та макроекономічної стабільності, рівень розвитку технологій, які, зокрема, дозволяють генерувати енергію дешевше, дають вищі результати енергогенерації).

В Україні, нажаль, об'єкти ВДЕ на окупованих територіях практично зупинили свою діяльність через пошкодження трансформаторних підстанцій та ліній електропередач, небезпеки для персоналу та неможливості доступу на об'єкти. Також є руйнування генеруючого обладнання через обстріли російськими військами. На початок 2022 р. потужність об'єктів ВДЕ на підконтрольній Україні території досягла 9,5 ГВт (6,4 ГВт – промислові СЕС, 1,2 ГВт – СЕС приватних домогосподарств, 1,5 ГВт – вітроелектростанцій, 0,3 ГВт – об'єкти біоенергетики, 0,1 ГВт – мала гідроенергетика), а обсяг інвестицій в галузь перевищував 12 млрд дол [3].

Попри війну росії в Україні працівники у сфері енергетики виконують покладені на них завдання та функції (у т. ч. докладають усі можливі зусилля для відновлення пошкоджених об'єктів інфраструктури). Енергетична галузь у вкрай важких воєнних умовах створює можливості функціонування усіх інших галузей.

Подальший розвиток енергетичної сфери в Україні має максимально використовувати сприятливі природні умови для генерування вітрової, сонячної та біоенергетики. Проте, перспективи розвитку не лише України і не лише в енергетичній сфері, а й світоцивілізаційні засади подальшого глобального світу вирішуються сьогодні в Україні.

Важливою є максимальна залученість/дієвість усіх цивілізованих країн, світових лідерів у вирішенні питань для якнайшвидшого закінчення війни, злочинних дій росії в Україні, забезпечення можливостей цивілізованих прав і свобод, можливостей цивілізованого розвитку та співпраці у різних сферах (зокрема, в енергетиці), забезпечення безпеки (у т. ч. енергетичної).

1. Диха М.В., Диха В.В. Енергетична безпека України у контексті загроз запуску «Північний потік-2» *Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів*: зб. наук. праць за матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (5 листопада 2021 р.). Хмельницький: ХНУ. 2021. С. 60-63. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/10862>

2. Диха М.В., Диха В.В. Енергоменеджмент у системі стратегічного управління. *Розвиток України та її регіонів: реалії і перспективи*: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (20 жовтня 2021 р.). Хмельницький: ХТЕК КНТЕУ. 2021. С. 52-56. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/11539>

3. Демченков Я. Як війна в Україні пришвидшує перехід ЄС на відновлювані джерела енергії. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/12/686934/>